

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG” HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ.
TELEFONSZÁM: J. 461—97—98—99.
Megjelenik havonta.

A „Magyar-Holland Társaság” tagjai díjmentesen kapják.

Hollandia ellenálló ereje a gazdasági világválságban.

A „Kölnische Zeitung” írja: A gazdasági válság múlt esztendei kiélesedése a hollandi gazdasági helyzetre is rányomta bélyegét. A pénzpiac az év első felében rendkívül élénk volt és a bankkamatlábát 1%-kal 2%-ra szállították le. A középeurópai bank- és valutanehezségek bekövetkezése és az angliai aranyvaluta felfüggesztése után a nemzetközi bizalmi krízis következményei Hollandiában is érezhetővé váltak, egyebek között arany- és bankjegymentés formájában. Miután ezzel egyidejűleg a devizapiacra is feszültség állott be, a Hollandi Bank a leszámítolási kamatlábát szeptember 29-én 3%-ra emelte. További emelést nem vittek keresztül; a devizakereskedelmet nem vetették alá semmiféle korlátozásnak. A decemberi kimutatás szerint az 1.023,400.000 forintot kitevő bankjegyforgalmat 887,200.000 forint értékű aranyállomány fedezte.

Az amsterdami pénzpiac kibocsátásai 1931-ben 816 millió 760.000 forintra rúgtak az előző évi 713,770.000 forinttal szemben. A többlet állami, községi és vasúti kölcsönökből keletkezett. A részvénykibocsátások csak 8 millió forintot tettek ki. A külföldi kibocsátások 246,500.000 forintról 46.900.000 forintra csökkentek. Az utóbbi hónapokban külföldi kölcsönök egyáltalában nem kerültek jegyzésre.

1931-ben a bevétel értéke 1.893,000.000 forint volt az 1930. év 2.418,000.000 forintjával szemben. A kiviteli érték 1.312.000 forint volt az 1930. évi 1.719,000.000 forinttal szemben. Ezzel az 1931. évi kivitel az előző évi kivitel 69.3%-át, a bevétel pedig az előző évi bevétel 71.1%-át érte el.

A nagykereskedelmi áruk indexszáma, mely már az előző évben 135-ről 110-re süllyedt, 1931. november végén 89-re szállott alá (1913-ban 100 volt).

A mezőgazdaság helyzetére az ársüllyedések, a külföldi

beviteli korlátozások, az angol font és a dán korona esése voltak befolyással. Különösen a textil, vas, acél, gép, izzólámpa, rádió, gyémánt, papír, fa és üvegiparban, valamint a kémiai üzemekben voltak nagy munkabeszüntetések. Hanyatlást mutatott fel a műselyemipar és a margarin áralakulása — a vajárak csökkenése folytán — kedvezőtlen volt. A hollandi szénipar megérezte a külföldi beviteli kontingentálásának és a kiélesedett nemzetközi versenynek hatását. A cipőipar is felpanaszolja a kiviteli nehézségeket és a fokozott külföldi versenyt.

A bankok működése, különösen az utóbbi hónapokban, a növekvő likviditás és a csökkenő rentabilitás jegyében folyt le. Jelentékenyen visszaestek a kibocsátási, értékpapír- és hitelüzletek. Az értékpapírkereskedelem, főleg a második félévben, nagy árfolyamveszteségeket szenvedett, ami az elhelyezési piacon is éreztette hatását. Általános meggyőződés, hogy a jóvátételek és háborús adósságok rendezése és az értéktelenné vált papírvaluták stabilizálása lehet előfeltétele a konjunktúra fellendülésének.

Willem Bilderdijk, a hollandusok nagy költője.

B. K. írja a Pesti Hírlapban: December 18-án volt száz éve annak, hogy ezt a kiváló hollandus költőt a haarlemi temetőben örök nyugalomra helyezték. Élete kész regény. Egy amsterdami orvosnak, Bilderdijk Izsáknak fia, 16 éves koráig béna lábával ott-hon gubbasztott és falta a tudományokat. Nemcsak a legtöbb európai nyelvet, de még a perzsa, arab és araneus nyelvet is megtanulta. Széleskörű irodalmi ismereteinél csak hollandus nyelvtudása volt nagyobb. Tizenkilenc éves korában aratja első költői babérait és leideni jogász, amikor első verskötetete (Mulatságaim) megjelenik. Jogi tanulmányainak bevégeztével, mint ügyvéd, Hágában telepedett meg. Itt éri őt a francia forradalom. A francia seregek már 1795-ben bevonultak Hollandiába és Bilderdijknek, mint Orániai Vilmos lelkes hívének, menekülnie kellett. Kezdetben Angliában nyelvleckék adásából, rajztanításból él. A nős ember beleszeret egyik tehetséges tanítványába: Schweickhardt Katalin Vilmába, aki maga is költő volt. A szerelmesek álnév alatt évekig élnek Braunschweigben, ahol Bilderdijk verskötetetei gyors egymásutánban jelennek meg. Ekkor már neves költő.

Időközben Napoleon öccsét, Lipótot teszi meg hollandi királlyá, aki nemcsak megengedi azt, hogy Bilderdijk hazatérjen, de nyelvmesterévé, könyvtárnokává is teszi. Bilderdijk beleunva az örökös nélkülözésbe, 1806 március 26-án haza is tér. Ezt a hazatérését az orániai párt, a patrióták soha meg nem bocsátották

neki. Hiába írja ekkor legszebb költeményeit, *Napoleonhoz* írt híres ódáját, *A tudósok betegsége* című tanítókölteményt, drámáit és nagykoncepciójú elbeszélő költeményét: *Az első világ pusztulásá-t*, érzi, hogy honfitársai rossz hazafinak, még talán hazaárulónak is tartják. Hiába jósolja meg Hollandia újjáéledését akkor, amikor Napoleon Hollandiát egyszerűen bekebelezi Franciaországba. *Búcsú* című híres költeményében, Napoleon bukása és az orániai dinasztia visszatérése után Bilderdijk lenézett, megvetett ember. Az annyira áhítozott egyetemi katedra elérhetelen messzeségbe került. Pedig ekkor írt nyelvtudományi és történeti munkái ugyan csak érdekesítették volna erre. De a politikailag kompromittált ember már csak néhány tanítványát és hívét látta maga körül. Gyenge vigasztalás lehetett számára az, hogy az agg költőt haarlem-i magányában még IV. Gusztáv Adolf svéd király is meglátogatta.

Ennek a nagytehetségű és igen termékeny költőnek újabban kiváló szószólója akadt Heytin Ágoston személyében. Ez a kiváló hollandus költő évtizedek óta szóval és tollal igyekszik honfitársait meggyőzni arról, hogy Bilderdijk minden egyéni fogyatkozása dacára a hollandus nép nagy értéke. Kiadta Bilderdijk legszebb költeményeit, előadásokat tartott. Kötetekre menő tanulmányokat írt Bilderdijkéről és úgylátszik, hogy nem eredménytelenül. Idén, március 26-án, Bilderdijk Hollandiába való visszatérésének 125. évfordulóján a hágai Pulchri Studióban tartott emlékünnepeyen a hollandi királynő, a kormány és a hollandi születési és szellemi arisztokrácia is megjelenik és a költő költeményeit a legkiválóbb művésznők, mint Boldingh Ivemans és Ellen Vareno, a legjelesebb színészek, mint Willem Niestadt és Albert Vogel szavalták.

Valószínű, hogy most már a hollandus nemzet beengedi Bilderdijket oda, ahova nagy tehetségénél fogva már régóta való, a nemzet nagyjainak pantheonjába.

Magyar-holland krónika.

Magyar propaganda-est Hágában. Hágából jelentik: A hágai Utazási Társaság idén jólsikerült magyar propaganda-estét rendezett az állatkert épületének nagytermében. Az 1500 embert befogadó terem zsúfolásig megtelt. Bemutatásra került magyar zenekar kísérete mellett a Hungária-film, mely nagy tetszésre talált a közönség körében. A filmet Thoo van der Pas neves holland zongoraművész és Szikra Lajos, Hollandiában élő hegedűművész játéka követte. Majd hollandiai magyar lányok magyar táncokat mutattak be, Harmath Hilda, a hágai „Fritz Hirsch“ operette-társulat primadonnája magyar dalokat énekelt, Isekené-Veiz Annus szólótáncot járt. Az Utazási Társaság Hollandia több városában megismétli a magyar propaganda-estét.

Magyarbarát előadások Hollandiában. A magyar reviziós mozgalomnak Hollandiában egyik leglelkesebb hirdetője Holtappel H. W. úr, aki cikkekben és előadásokban ismételten sikraszállott igazunkért. Legutóbb Hágában a „Hollandiai Utazási Egyletben“ tartott nagysikerű

felolvasást és e hónapban Groningenben, április elején Rotterdamban cselekszi ezt meg. Az ő példáját követve, a „Vereeniging Nederland-Hongarije“ (Holland-magyar egyesület) is felolvasásokat hirdet, amelyeket a magyar revíziós ügy ismertetésére Amsterdamban és Hágában fognak megtartani. Holtappel úr különben ez év nyarára honfitársait egy magyarországi látogatásra szervezi, amely, mint nekünk írják, az előjelek szerint sikeresnek ígérkezik.

Uborkatermelés — télen. A délhollandi Noald-Wyk-ben sikerült üvegházi kertészet útján neonvilágítással uborkát előállítani, amely december, január, februárban hozható piacra. Hasonlít a nyári uborkához és színe intenzív zöld. Az elért eredmény alapján az idén a Klinkenberg-cég, továbbá néhány kisebb holland kertész átépítette üvegházát az új világítási rendszerre.

A hollandi sütőszövetség elnökének magyar kitüntetése. W. de Vlugt amsterdami polgármester fényes ünnepség keretében nyújtotta át Fred. G. Stachle-nek, a hollandi sütőszövetség elnökének, a Magyar Sütők Országos Szövetsége által adományozott aranyérmét és díszoklevelet, amelyet a hollandi szövetség 50 éves fennállása alkalmából adtak az érdemes elnöknek.

Hollandia a gummitermelés 25 százalékos csökkentését javasolja. A gummitermelők egyesületének vezetősége Amsterdamban a hollandi gyarmatügyi miniszterhez a gummitermelés 25 százalékos csökkentésére javaslatot nyújtott be, mely a további esetleges korlátozásnak alapjául szolgálna. Ezzel egyidejűleg akció indulna meg Angol-India és Holland-India kormányainál is, mivel Délkelet-Ázsia területéről származik a világ gummitermelésének 95 százaléka.

Kolbászos bableves és paprikáscsirke — holland nyelven. A kedves hollandus nép régóta változatlan szeretettel viseltetik irántunk, magyarok iránt és ennek az érdeklődésnek legutóbb nagyon kedves példáját láthattuk. Nemrégiben hagyta el a holland sajtót egy Amsterdamban megjelent rendkívül izléeses kiállítású kötet, amely nem más, mint egy holland nyelvű szakácskönyv. Általában azt szokták mondani, hogy sokszor a gyomron keresztül lehet a szívhez férközni. Jelen esetben azonban a szívtől, az irántunk érzett szeretetről terelődött át a figyelem minden magyar megnyilvánulásra és sajátságára. Bizonyára nagy sikere lesz tehát ennek a Gyáros-Török szerkesztésben megjelent „Hongaarsche Schotels“ című szakácskönyvnek, mely remek összeválogatásban mutatja be a legjellegzetesebb és külföldön nagyrészen ismeretlen, magyaros ételeket, a kolbászos bablevestől, gulyáslevestől kezdve a töltött paprikán, pörkölteken, tejfölös paprikáscsirkén keresztül egészen a különféle rétesekig és pogácsákig. Kétségtelen, hogy idegenforgalmi propagandánkra egyik leghatékonyabb tényező a híres magyar konyha.

Gábor Móric festőművész nagy sikere Hollandiában. A hollandi sajtó magasztaló cikkekben emlékezik meg Gábor Móric festőművész amsterdami kiállításának rendkívüli sikeréről. A „Telegraaf“, a „Nieuwe Rotterdamse Courant“, a „Vooruit“ egyértelműleg elismerik Gábor kiváló tehetségét és a magyar piktor a nagy művészegyéniségek közé sorozzák.